

YABANCI TURİSTLERİN TÜRK MUTFAĞI İLE İLGİLİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Dr. Mehmet AKMAN*, Prof. Dr. Seniha HASİPEK**

ÖZET

Bu araştırma, ülkemize gelen ve tatil köylerinde konaklayan yabancı turistlerin Türk mutfağı ile ilgili tutum ve davranışlarını incelemek amacı ile Antalya İli'nde bulunan 5 tatil köyünde konaklayan toplam 1000 yabancı turist üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya katılan yabancı turistlerin; Türkiye'yi tercih etme nedenleri arasında ilk sırayı seyahat fiyatının uygun oluşu (1764 puan) almaktadır. Türk mutfağını tanıma isteği ile geldiğini belirtenler ise beşinci sırada (439 puan) bulunmaktadır. Türkiye'de buldukları sürece Türk mutfağından yararlanmayı isteyen turistlerin oranı %62.9, bu sürede kendi ülkelerinin mutfağından yararlanmak isteyenlerin oranı ise %26.3 olarak saptanmıştır. Ayrıca yabancı turistlerden %94.0'ünün bugüne kadar Türk mutfağına ait herhangi bir yiyecek-içecek tüketmiş olduğu ve bu durumun istatistiksel analizinde milliyetlere göre dağılımları önemsiz ($p>0.05$), Türkiye'ye geliş sayılarına göre dağılımları ise önemli ($p<0.01$) bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Yabancı turist, Türk mutfağı

ABSTRACT: Attitude and Behaviours of Foreign Tourists Regarding to the Turkish Cousine

This survey was conducted on 1000 foreign tourists who were staying at 5 different holiday villages in Antalya province. The aim of the survey was to find out the attitudes and behaviours of foreign tourists against the Turkish cuisine. The reasonable cost of travel was the first reason for their preference of Turkey. Aiming to travel to Turkey in order to learn Turkish cuisine was the fifth given reason. While the rate of the foreign tourists who want to make good use of Turkish cuisine during their stay in Turkey was 62.9%, it was only 26.3% for the ones who want to enjoy their own country's cuisine. And it was determined that 94.0% of the subjects have tasted any foods and drinks of Turkish cuisine until today. This situation was not statistically significant according to their nationalities ($p>0.05$) but it was significant ($p<0.01$) according to their visiting number to Turkey.

Key Words: Foreign tourist, Turkish cuisine

* S.Ü. Silifke-Taşucu Meslek Yüksekokulu Öğretim Görevlisi.

** A.Ü. Ziaat Fakültesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu Öğretim Üyesi.

GİRİŞ

Turizm sektörünün vazgeçilmez bütünleyicisi yiyecek-içecek faaliyetleridir. Bundan dolayı dünyada, Avrupa'da ve hatta ülkemizde yiyecek-içecek konusuna verilen önem gittikçe artmaktadır. Gastronomi turları, İtalya, İspanya, Fransa üzerinde yoğunlaşırken her ülke kendi mutfağını ön plana çıkarma ve yenileme savaşı vermektedir (1).

Tüm turistik tesislerin konaklama kadar önemli ancak daha masraflı ve daha çok eleman ihtiyacı gerektiren bu bölümü ülkemizde geniş olanaklara rağmen henüz istenilen düzeye erişememiştir (2). Yine de, ülkemizde turizmle birlikte gelişmeye başlayan yiyecek-içecek sektörü ve buna bağlı sanayi kolları son on yılda önemli gelişme göstermiştir (1).

Bugün Türkiye'nin çeşitli yörelerinde Türk halkının mutfağında pişirilen ve sofralarına sunulan yemekler arasında çok eski tarihe dayalı geleneksel örnekler yanında Türk toplumundaki sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelerin etkisiyle şekillenmiş ve ülkemize özgü bir duruma gelmiş yemekler de bulunmaktadır. Böylece, Türk mutfağı; çok zengin, çok lezzetli, çok beğenilen bir düzeye ulaşmış (3) ve bugün Çin ve Fransız mutfakları ile birlikte anılan dünyanın üç büyük mutfağından birisi durumuna gelmiştir (4, 5).

Bugün turizm belgeli bazı restoranlar ve tesisler Türk mutfağından seçtikleri yemekleri menülerine dahil etmektedirler. Ancak bu son derece yetersiz ve sınırlı kalmaktadır (6).

Bu araştırmadaki amacımız; ülkemize gelen ve tatil köylerinde konaklayan yabancı turistlerin Türk mutfağı ile ilgili tutum ve davranışlarını belirlemektir.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ ve ARAÇLARI

Araştırma, Antalya Bölgesinde bulunan toplam 36 turizm işletme belgeli I. sınıf tatil köyünden (7.8) küme örnekleme yöntemi ile seçilen 5 (%7) tatil köyünde konaklayan 18-45 yaş arası toplam 1000 yabancı turist üzerinde yürütülmüştür. Bireylerin seçiminde

ülkemizde en az üç geceleme yapmış bulunmalarına dikkat edilmiş; cinsiyet, meslek ve ulus ayrımı yapılmaksızın basit rast gele yöntem kullanılmıştır (9,10).

Ülkemize ve Antalya Bölgesine en fazla yabancı turistin Ağustos döneminde geldiği (11-14) göz önüne alınarak araştırma verileri 1-31 Ağustos 1996 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında anket tekniği kullanılmış olup, anketler karşılıklı görüşme tekniği kullanılarak doldurulmuştur. Anket formları üç dilde (Almanca, İngilizce, Fransızca) hazırlanmış olup, turistlerin Türk Mutfağı hakkındaki düşünce, bilgi ve beklentilerini belirlemeye yönelik olarak uygulanmıştır. Anketör olarak araştırmacı ile birlikte, Selçuk Üniversitesi Silifke-Taşucu Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otelcilik Programı mezunu en az bir yabancı dil bilen kişiler görev almıştır. Anketörlere araştırma öncesi anket formlarının doldurulması ve konu ile ilgili eğitim verilmiştir.

Elde edilen veriler Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootehni Bölümü Biyometri ve Genetik Anabilim Dalının önerileri ile Minitab paket programı kullanılarak bilgisayar yardımı ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları mutlak ve yüzde değerler ile tablolarda verilmiş ve gerekli görülen yerlerde Khi-kare önemlilik testi uygulanmıştır (9). Turistlerin Türkiye'yi tercih etme nedenlerinin değerlendirilmesinde $T = 3T1 + 2T2 + T3$ formülünden yararlanılarak puanlama sistemi kullanılmıştır (15). Bu formülden tercih ve isteme nedenlerine göre elde edilen puanlar mutlak ve yüzde değerler olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Turistleri Tanıtıcı Bulgular

Araştırmaya katılan turistlerden; %62.7'sinin Alman, %9.2'sinin İskandinav ülkeleri, %24.6'sının diğer Avrupa Ülkeleri, %3.5'inin ise Avrupa Dışı Ülkelerin vatandaşları olduğu saptanmıştır. Bireylerin %50.2'si kadın, %49.8'i erkektir. Yaş gruplarına göre dağılımda; %34.7'sinin 18-25 yaş, %36.0'sinin 26-35 yaş, %29.3'ünün ise 36-45 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir.

Turizm Bakanlığı'nın yaptığı yabancı ziyaretçiler talep profili araştırması (16) sonuçlarına göre, ülkemizi ziyaret eden turistlerin %17.3'ünün 18-25 yaş, %28.8'inin 26-35 yaş, %21.3'ünün ise 36-45 yaş grubunda bulunduğu belirlenmiştir. Aynı araştırmada turistlerin cinsiyete göre dağılımları %50.10 kadın, %49.90 erkek şeklinde saptanmıştır.

Araştırmaya katılan turistlerden %68.5'inin ortaöğrenim, %25.0'inin yükseköğrenim, %5.9'unun ilköğ-

renim gördüğü, %0.6'sının ise hiç öğrenim görmediği saptanmıştır. Araştırmaya katılan turistlerin iş durumlarına göre dağılımları incelendiğinde ise; %30.1'inin büro çalışanı, %22.9'unun serbest meslek sahibi, %19.1'inin beden işçisi, %13.9'unun öğrenci, %6.3'ünün ev kadını, %4.4'ünün emekli ve %3.3'ünün işsiz olduğu belirlenmiştir.

Turizm Bakanlığı tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre (16), ülkemizi ziyaret eden turistlerin %23.0'ünün büro işinde çalıştığı, %13.0'ünün ise işçi olduğu belirtilmektedir. Aynı araştırmada turistlerin %46.68'inin ortaöğrenim, %37.0'inin yükseköğrenim, %14.47'sinin ilköğrenim gördüğü, %1.84'ünün ise hiç öğrenim görmemiş olduğu saptanmıştır.

Turistlerin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri ile İlgili Bulgular

Tablo 1'de turistlerin bu seyahatlerinde Türkiye'yi tercih etme nedenlerine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, yabancı turistlerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri arasında ilk sırayı, seyahat fiyatının uygun oluşu (1764 puan) almaktadır. Bunu sırasıyla Türk halkını tanıma isteği (1010 puan), ucuz alışveriş imkanı (756 puan) ve Türkiye'yi merak etme (668 puan) izlemektedir. Türk mutfağını tanıma isteğiyle geldiğini belirtenler ise beşinci sırada (436 puan) yer almaktadır.

Turizm Bakanlığı tarafından (16) yapılan yabancı ziyaretçiler talep profili araştırması sonuçlarına göre de ziyaretçilerin Türkiye'yi seçmelerini etkileyen faktörlerin başında, seyahat fiyatının uygunluğu (%25.0) gelmektedir. Söz konusu araştırmada Türk mutfağını tanımak için gelenlerin oranı ise %2.0 olarak saptanmıştır. Bu bulgular ile araştırmamız bulguları arasında paralellik olduğu görülmektedir (%2.8).

Tablo 2'de turistlerin Türkiye'yi tercih etmelerinde Türk mutfağının etkisinin milliyetlere, cinsiyet, yaş grubu ve öğrenim durumlarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 2'ye göre turistlerin Türkiye'yi ziyaret etmelerinde Türk mutfağının etkili olduğu tüm tercihlerde, Almanlar ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'yi ziyaretlerinde Türk mutfağı birinci tercihi olanlardan %57.1'i kadın %42.9'u ise erkektir. Türk mutfağı birinci tercihi olanların %46.4'ü 26-35 yaş grubunda, %32.2'si 36-45 yaş grubunda %21.4'ü ise 18-25 yaş grubundadır. Birinci tercihim diyenlerin %60.7'si ortaöğrenim, %25.0'i yükseköğrenim, %14.3'ü ise ilköğrenim mezunudur.

Tablo 1. Turistlerin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenlerine Göre Dağılımları

Tercih Sırası Tercih Nedeni	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih		Puan
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
Seyahat Fiyatının Uygunluğu	488	48.8	118	11.8	64	6.4	1764
Türk Halkını Tanıma İsteği	153	15.3	212	21.2	127	12.7	1010
Türkiye'yi Merak Etme	95	9.5	97	9.7	189	18.9	668
Tesislerin Modern ve Yeni Oluşu	74	7.4	39	3.9	68	6.8	368
Ucuz Alışveriş İmkani	67	6.7	233	23.3	89	8.9	756
İklim	35	3.5	10	1.0	28	2.8	153
Türk Mutfağı	28	2.8	125	12.5	102	10.2	436
Güvenli Bulduğu İçin	15	1.5	32	3.2	45	4.5	154
İş Nedenli ile	14	1.4	14	1.4	14	1.4	84
Temiz Bir Çevre Olduğu İçin	10	1.0	19	1.9	27	2.7	95
Tarihi ve Doğal Olduğu için	4	0.4	2	0.2	13	1.3	29
Diğer Nedenler	13	1.3	2	0.2	8	0.8	51
Cevap Vermeyen	4	0.4	97	9.7	226	22.6	432
Toplam	1000	100.0	1000	100.0	1000	100.0	6000

Örer (1995)'de yaptığı araştırmada ülkemizi birden çok ziyaret eden yabancı turistlerin %62.1'inin Türk yemeklerini sevmiş olduklarından dolayı bu ziyareti tekrarladıklarını belirlemiştir (17).

Turistlerin Türkiye'de buldukları sürede yararlanmak istedikleri mutfak veya mutfaklar

Tablo 3'de turistlerin Türkiye'de buldukları sürede yararlanmak istedikleri mutfakların milliyetlere, cinsiyet, yaş grupları ve öğrenim durumlarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 3'de de görüldüğü gibi yabancı turistlerin Türkiye'de bulunduğu sürece %62.9'u Türk mutfağından, %26.3'ü kendi ülkesinin mutfağından yararlanmayı istemektedirler.

Aynı tablodan, yabancı turistlerin Türkiye'de buldukları sürede yararlanmak istedikleri mutfağın milliyetlere göre dağılımı incelendiğinde, Türk mutfağından en çok yararlanmak isteyenler, Avrupa dışı ülkelere gelenler (%62.9) olup, bunu Almanlar (%69.0) izlemektedir. Yararlanılmak istenilen mutfağın milliyetlere göre dağılımı istatistiksel analiz sonucunda önemli ($p < 0.001$), cinsiyete göre dağılım ise önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$).

Tablo 3'den yararlanılmak istenen mutfağın yaş gruplarına göre dağılımının incelenmesinden de anlaşılacağı gibi, Türk mutfağından en çok yararlanmak isteyenlerin 26-35 yaş grubunda (%67.2) olduğu saptanmıştır. Yaş gruplarına göre dağılım istatis-

tiksel olarak önemli ($p < 0.05$), turistlerin öğrenim durumlarına göre ise önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$).

Turistlerin Türk mutfağından yararlanma durumları

Tablo 4'de bugüne kadar Türk mutfağına ait herhangi bir yiyecek-içecek tüketen (Örn. Düğün çorba, etli kuru fasulye, karnıyarık, mantı, ayran v.b.) turistlerin milliyetlere, cinsiyet, yaş grubu, öğrenim durumları ve ülkemize geliş sayılarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 4'de de görüldüğü gibi turistlerden %94.0'ünün bugüne kadar Türk mutfağına ait herhangi bir yiyecek veya içeceği tüketmiş olduğu saptanmıştır. Aynı tablodan yabancı turistlerden bugüne kadar Türk mutfağına ait yiyecek veya içecekleri tüketenlerin milliyetlerine göre dağılımları incelendiğinde; Almanların %94.3'ünün, İskandinav ülkelerinin %90.2'sinin, Diğer Avrupa ülkelerinin ise %95.5'inin yiyecek ve içeceklerimizden tükettiği ve bu durumun istatistiksel olarak önemsiz olduğu belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Tablo 4'e göre; bugüne kadar Türk mutfağına ait herhangi bir yiyecek veya içeceği tüketen turistlerin cinsiyete göre dağılımları istatistiksel olarak önemli bulunmuş ($p < 0.01$) olup, kadınlarda bu oran %96.2 iken erkeklerde %91.8'dir. Türk mutfağına ait yiyecek veya içeceklerden herhangi birini tüketen yabancı turistlerden %95.4'ünün 18-25, %95.0'inin 26-35

Tablo 2. Turistlerin Türkiye'yi Tercih Etmelerinde Türk Mutfağının Etkisinin Milliyetlere, Cinsiyet, Yaş Grubu ve Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Cinsiyet	TÜRK MUTFAĞINI BİRİNCİ TERCİH				TÜRK MUTFAĞINI İKİNCİ TERCİH				TÜRK MUTFAĞINI ÜÇÜNCÜ TERCİH									
	Kadın	Erkek	Toplam	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Toplam						
Milliyet	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde				
Alman	8	50.0	6	50.0	14	50.0	38	62.3	41	64.1	79	63.2	44	80.0	39	83.0	83	81.3
İskandinav Ülkeleri	2	12.5	0	0.0	2	7.1	2	3.3	6	9.4	8	6.4	2	3.6	2	4.3	4	3.9
Diğer Avrupa Ülkeleri	6	37.5	4	33.3	10	35.8	18	29.5	15	23.4	33	26.4	9	16.4	4	8.4	13	12.8
Avrupa Dışı Ülkeler	0	0.0	2	16.7	2	7.1	3	4.9	2	3.1	5	4.0	0	0.0	2	4.3	2	2.0
Toplam	16	100.0	12	100.0	28	100.0	61	100.0	64	100.0	125	100.0	55	100.0	47	100.0	102	100.0
Yaş Grubu																		
18-25 Yaş	4	25.0	2	16.6	6	21.4	18	29.5	9	14.1	27	21.6	14	25.5	16	34.1	30	29.4
26-35 Yaş	8	50.0	5	41.7	13	46.4	27	44.3	20	31.3	47	37.6	24	43.6	19	40.4	43	42.2
36-45 Yaş	4	25.0	5	41.7	9	32.2	16	26.2	35	54.6	51	40.8	17	30.9	12	25.5	29	28.4
Toplam	16	100.0	12	100.0	28	100.0	61	100.0	64	100.0	125	100.0	55	100.0	47	100.0	102	100.0
Öğrenim Durumu																		
İlköğrenim	2	12.5	2	16.7	4	14.3	2	3.3	5	7.8	7	5.6	5	9.1	5	10.6	10	9.8
Ortaöğrenim	10	62.5	7	58.3	17	60.7	35	57.4	45	70.3	80	64.0	31	56.4	40	85.1	71	69.6
Yükseköğrenim	4	25.0	3	25.0	7	25.0	24	39.3	14	21.9	38	30.4	19	34.5	2	4.3	21	20.6
Toplam	16	100.0	12	100.0	28	100.0	61	100.0	64	100.0	125	100.0	55	100.0	47	100.0	102	100.0

Tablo 3. Turistlerin Türkiye’de Buldukları Sürede Yararlanmak İstedikleri Mutfakların Milliyetlere, Cinsiyet, Yaş Grupları ve Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Milliyet	Türk Mutfağı		Kendi Ülkesinin Mutfağı		Türk Mutfağı+ Kendi Ülkesinin Mutfağı		Uluslararası Mutfaklar		Fast Food		Genel Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alman	433	69.0	147	23.4	33	5.3	10	1.6	4	0.6	627	100.0
İskandinav	47	51.1	21	22.8	20	21.7	0	0.0	4	4.3	92	100.0
Diğer Avrupa Ülke.	127	51.6	88	35.8	27	11.0	0	0.0	4	1.6	246	100.0
Avrupa Dışı Ülkeler	22	62.9	7	20.0	0	0.0	4	11.4	2	5.7	35	100.0
Toplam	629	62.9	263	26.3	80	8.0	14	1.4	14	1.4	1000	100.0
$\chi^2=29.083$ SD=3 p<0.001												
Cinsiyet	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın	316	62.9	128	25.5	44	8.8	7	1.4	7	1.4	502	100.0
Erkek	313	62.9	135	27.1	36	7.2	7	1.4	7	1.4	498	100.0
Toplam	629	62.9	263	26.3	80	8.0	14	1.4	14	1.4	1000	100.0
$\chi^2=0.006$ SD=1 p>0.05												
Yaş Grubu	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
18-25 Yaş	199	57.3	101	29.1	39	11.2	4	1.2	4	1.2	347	100.0
26-35 Yaş	242	67.2	92	25.6	21	5.8	2	0.6	3	0.8	360	100.0
36-45 Yaş	188	64.2	70	23.9	20	6.8	8	2.7	7	2.4	293	100.0
Toplam	629	62.9	263	26.3	80	8.0	14	1.4	14	1.4	1000	100.0
$\chi^2=7.697$ SD=2 p<0.05												
Öğrenim Durumu	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Okur-yazar *	2	33.3	4	66.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	6	100.0
İlköğrenim	36	61.0	23	39.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	59	100.0
Ortaöğrenim	451	65.8	166	24.2	52	7.6	4	0.6	12	1.8	685	100.0
Yükseköğrenim	140	56.0	70	28.0	28	11.2	10	4.0	2	0.8	250	100.0
Toplam	629	62.9	263	26.3	80	8.0	14	1.4	14	1.4	1000	100.0
$\chi^2=8.172$ SD=2 p>0.05												

*İstatistiksel değerlendirmeye alınmamıştır.

ve %91.1’inin ise 36-45 yaş grubunda olduğu aynı tablodan görülebilir. Bu durumun, yapılan istatistiksel analiz sonucu önemli olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

Tablo 4’ turistlerin öğrenim durumuna göre incelendiğinde, Türk mutfağına ait, herhangi bir yiyecek veya içecek tüketenlerin en yüksek oranda ortaöğrenim görenlerde (%98.2) olduğu, bu durumu (%95.6) yüksek öğrenim görenlerin izlediği görülmektedir. Yapılan istatistiksel analiz bu durumun önemli olduğunu vurgulamaktadır (p<0.001). Aynı tablodan turistlerin ülkemize geliş sayıları ile Türk mutfağını tanımış olmaları arasındaki ilişki incelendiğinde Türkiye’ye üç defadan fazla gelenlerin %100.0’ünün, ilk gelenlerin

ise %92.2’sinin Türk mutfağı ile tanışmış oldukları görülmektedir. Bu durum istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (p<0.01).

Köksal (3)’da Kuşadası’nda yaptığı çalışmada ülkemize gelen yabancı turistlerin %86.0’sının Türk yemeklerinden bazılarını tanıdıklarını ve yemiş olduklarını saptamıştır.

Araştırmamız sonucunda yabancı turistlerin Türk yemeklerini Türkiye’de ilk yeme yerleri arasında, kaldıkları tesiste yeme durumunun %59.2 oranı ile ilk sırada yer aldığı saptanmıştır. Bunu dışarıda bir restoranda yemek yiyenler (%30.7) izlemekte olup, sokak satıcılarında yiyenlerin oranı ise %9.1 olarak be-

Tablo 4. Bugüne Kadar Türk Mutfağına ait Herhangi Bir Yiyecek-İçecek Tüketen Turistlerin Milliyetlere, Cinsiyet, Yaş Grubu, Öğrenim Durumları ve Ülkemize Geliş Sayılarına Göre Dağılımları

Milliyet	Yiyen		Yemeyen		Genel Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Alman	591	94.3	36	5.7	627	100.0
İskandinav	83	90.2	9	9.8	92	100.0
Diğ. Avr.Ülkeleri	235	95.5	11	4.5	246	100.0
Avr. Dışı Ülkeler	31	88.6	4	11.4	35	100.0
Toplam	940	94.0	60	6.0	1000	100.0
	$\chi^2=5.308$	SD=3	$p>0.05$			
Cinsiyet						
Kadın	483	96.2	19	3.8	502	100.0
Erkek	457	91.8	41	8.2	498	100.0
Toplam	940	94.0	60	6.0	1000	100.0
	$\chi^2=8.738$	SD=1	$p<0.01$			
Yaş Grubu						
18-25 Yaş	331	95.4	16	4.6	347	100.0
26-35 Yaş	342	95.0	18	5.0	360	100.0
36-45 Yaş	267	91.1	26	8.9	293	100.0
Toplam	940	94.0	60	6.0	1000	100.0
	$\chi^2=6.081$	SD=2	$p<0.05$			
Öğrenim Dur.						
Okur-yazar *	2	33.3	4	66.7	6	100.0
İlköğrenim	26	44.1	33	55.9	59	100.0
Ortaöğrenim	673	98.2	12	1.8	685	100.0
Yüksek ögr.	239	95.6	11	4.4	250	100.0
Toplam	940	94.0	60	6.0	1000	100.0
	$\chi^2=321.9$	SD=2	$p<0.001$			
Geliş Sayısı						
Birinci Geliş	581	92.2	49	7.8	630	100.0
İkinci Geliş	229	97.0	7	3.0	236	100.0
Üçüncü Geliş	126	96.9	4	3.1	130	100.0
Dörd.Geliş ve +	4	100.0	0	0.0	4	100.0
Toplam	940	94.0	60	6.0	1000	100.0
	$\chi^2=9.541$	SD=2	$p<0.01$			

* İstatistiksel değerlendirmeye alınmamıştır.

lirlenmiştir. Ayrıca Türk mutfağına ait yemekleri ilk kendi ülkesinde yiyenlerden %65.3'ünün bir restoranda, %28.8'inin ise Türk arkadaşlarının evinde yemiş oldukları da saptanmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Ülkemize gelen ve tatil köylerinde konaklayan ya-

bancı turistlerin Türk mutfağı ile ilgili tutum ve davranışlarını incelemek amacı ile Antalya İli'nde yapılan bu çalışma sonucunda; yabancı turistlerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri arasında Türk mutfağını tanıma isteğinin beşinci sırada yer aldığı, Türkiye'de bulunduğu sürede Türk mutfağından yararlanmak isteyenlerin oranının %62.9 olduğu, yabancı turistler-

den %94.0'ünün bugüne kadar Türk mutfağına ait herhangi bir yiyecek-içeceği tüketmiş olduğu saptanmıştır.

Günümüzde turizm, ülkelerin en önemli gelir kaynakları arasında bulunmaktadır. Ülke ekonomisi açısından elzem bir potansiyel olan turizme gerekli önem verilmesi ve turizmin en önemli unsurlarından olan turistlerin memnun edilmesiyle bu konuda başarıya ulaşmak mümkündür. Bu nedenle turistik konaklama tesislerinde başta yiyecek-içecek hizmetleri olmak üzere tüm konaklama hizmetlerinin üzerinde önemle durularak hizmetin ona göre sunulması gerekmektedir. Dünyanın sayılı mutfakları arasında bulunan ve zengin bir geçmişi olan Türk mutfağının tanıtımı, gelişimi ve ülkemiz turizmüne katkıda bulunması bu tesislerdeki uygulamalar ile sağlanabilir.

Türk mutfağından uygun bir şekilde yararlanabilmek için başta konaklama tesisleri olmak üzere tüm yiyecek-içecek işletmelerince uyulması gereken noktaların yanısıra (fiziki, hijyenik v.b.) ülke genelinde alınması gereken önlemler de vardır. Bunlar;

- Türk mutfağını daha iyi tanıtabilmek için konu ile ilgili uluslararası nitelikli panel, konferans, sempozyum v.b. bilimsel toplantıların daha sık düzenlenmesi
- Türk yemekleri, turistik tanıtımın bir ögesi olarak ele alınmalı, yurt içi turizm merkezlerinde Türk mutfağının en özel ve güzel yemeklerini sunan restoranlar açılması,
- Turizm otelcilik okullarındaki öğretim programlarında Türk mutfağı konusuna daha fazla önem verilmesi,
- Yurt dışında yapılan yiyecek-içeceklerle ilgili festivallere, konferanslara, kongrelere v.b. bilimsel faaliyetlere daha fazla katılımın olması ve ülkemizde düzenlenen yemek yarışmalarının daha sık yapılmasının sağlanması,
- Mutfağımızı tanıtmada önemli bir yeri olan bilimsel araştırmaların yapılabilmesi için destek olunması, hatta bilim adamlarının teşvik edilmesi ve Türk mutfağını araştırma enstitüsünün kurulması, şeklinde sıralanabilir.

KAYNAKLAR

1. Pakman MV. Türkiye'nin turizm hareketinde "yiyecek-içecek sektörünün"önemi. Turizm Dünyası Dergisi 5 (41) : 9, 1993.
2. Pakman MV. Mutfak personelleri bütünleşmeli. Turizm Dünyası Dergisi 4 (40): 13, 1993.
3. Köksal O. Türk halk mutfağından turistik konaklama yerlerinde yararlanma. III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, Ankara, 1987.
4. Karakapıcı N, Sağlam F. Şanlıurfa yöresinin beslenme ve yöresel yemek alışkanlıkları. Beslenme ve Diyet Dergisi 14: 127, 1985.
5. Göksel A E. Akdeniz mutfağından esintiler. Skylife Dergisi (Haziran) : 50, 1994.
6. Doğanbey N. Türk mutfağı. Otel yönetimi seminerleri. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayını : 56, Ankara, 1986.
7. Hotel Guide 95. Ekin Yazım Merkezi, İstanbul, 1995.
8. Anon. Türkiye'ye gelen yabancıların yıllara ve aylara göre dağılımı. Türsab Dergisi (145): 22, 1996.
9. Düzgüneş O, Kesici T, Gürbüz F. İstatistik Metodları-I. A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları: 861, Ankara, 1983.
10. Arıkan R. Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma. Tutubay Yayınları, Ankara, 1995.
11. Alp T. Antalya İli'ne aylara göre gelen uçak ve gelen yolcu adetleri. Hotel Dergisi (1) : 28, 1995.
12. Anon. Ocak-Ekim aylarında Türkiye'ye gelen yabancıların milliyetlere göre dağılımı. Türsab Dergisi (143) : 88, 1995.
13. Anon. Türkiye'ye gelen yabancıların yıllara ve aylara göre dağılımı. Türsab Dergisi (135) :65, 1995.
14. T.C. Turizm Bakanlığı (1963-1996). Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayın Eğitim Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 1996.
15. Şahinkaya R. Diyarbakır İli merkez köylerinde ailelerin kültürel ve ekonomik durumları. A.Ü.Z.F. Yayınları: 889, Ankara, 1983.
16. Yabancı Ziyaretçiler Talep Profili Araştırması. Turizm Bakanlığı Yatırımlar Genel Müdürlüğü Araştırma ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara, 1993.
17. Örer N. Turistlerde görülen besin zehirlenmesi sıklığı ile otellerin sanitasyon şartlarının etkileşimi ve Türk mutfağının turistlerin ülkemize tekrar gelişlerinde etkisi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 1995.
18. Baysal A, Merdol Kutluay T, Ciğerim Taşçı N, ve ark. Türk Mutfağından Örnekler. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları : 1570, Ankara, 1993.